

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan popoldne.

Mesečna naročnina:

V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon 213.

Upravništvo: Marijin trg 8. — Telefon 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisemenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Libido dominandi

Tako so poimenovali učeni bogoslovci srednjega veka večno človekovo težnjo po nadvladanju in oblasti. Proglašali so jo za naglaven greh, kakor nečistostvanje in rop. In po pravici. Saj je ves srednji vek na prvo oko le nedogledna vrsta tiranij vojn in revolucij. Cerkveni očaki pa so imeli prav tudi vsled tega, ker je pohlep po oblasti zakoreninjen tako zelo v bistvu človeka samega, da ga je iztrebiti le z vesoljnim potopom vsega človeštva, da je dedni greh.

Srednjeveški trinoji imajo za sebe vsaj to, da so bili sicer za svojo osebo pobožni ljudje, ki jim tudi usmiljenje s podaniki ni bila tuja stvar. Naše politične stranke, ki so po prevratnem navdušenju vzrasle širom jugoslovenske zemlje, se ne morejo opravičiti več niti z jezuitizmom, poslednjim izgovorom vseh, ki hodijo na rezi med poštenjem in verolomstvom. One so pohlep po oblasti povzdignile v prvo načelo političnega udejstvovanja, kateremu morajo odstopiti vse, prav vse druge vrednote. Bože, koliko je bilo teh duhovnih političnih vaj skozi celo leto, koliko celotizma se je razvnelo po vsi Sloveniji, kako rožnato so bile vse te marnje v edinozveličavnosti in in politične doktrine z državotvorno noto ali brez nje! Koliko denarja in truda se je žrtvovalo za prozelitstvo, koliko zgornjih ploh je deževalo v časopisni šumi. Zdaj je pa to vse skupaj — en votel nič.

Oni, ki so še včeraj proglašali, da so pripravljeni v korist države na vsako žrtev, so danes divji, ker hočejo tudi drugi postati državotvorni. Zopet drugi, ki so še včeraj proglašali, da se ne bi nikdar mogli družiti s »korupcionisti«, bi se danes zvezali tudi z belcebubom, ker tako ukazuje njih libido dominandi. In tretji, ki so še davi prisegali, da in sprejmejo le vse ali pa nič, samostojno Slovenijo, Hrvaško, Bosno, bi se zadovoljili tudi z drobtinami z radik. mize. Vse, čisto vse je na razpolago, avtonomija, državotvornost, nacionalizem, cerkev in vera, vse za kosček oblasti: »až do tčh hrdel a státku«, bi rekel stari Schwarzenberg, mutatis mutandis.

Pa to bi se dalo še odpustiti; saj je to zasebna zadeva teh laži-strank, oziroma onih par tucatov iz interesne zlahte, ki se proglašajo za stranke. Toda gre za našo kožo, za kožo onih, ki bodo koncem koncev plačevali račun, čeprav le posredno in zato briga to tudi nas druge in z ogroženjem moramo protestirati, da se ravna s Slovenijo slabše nego so Solimanovi paše postopali z rajo. Kakor so demokrati ponudili svojo državotvornost le za ceno, da se jim izroči Slovenija v neomejeno eksploatacijo, je sedaj SLS pripravljena se odreči vsej svoji idejnosti, vsej zgodovini le za upravno eksploatacijo slovenske dežele. Vprašamo se, čemu nam ustajava, čemu sploh zakoni in vse skupaj, kar se zove red in sigurnost, če je vsa uprava le mlina, ki se danes za neke groše dá v najem Gašperju, jutri Pantraciji in pojutrišnjem Honzi?

Pa kaj! »Denar je le eden,« je rekel Rothschild in »oblast je le ena« pravijo kakor v Kopitarjevi ulici, tako na Miklošičevi cesti in v Knafljevi ulici. Program, objube, ljudski blagor in vse te idejne kolajne, to je lepa reč, toda oblast je le ena, sladka, opojna, polna materijalnih bonbonov, saj ljudstvo, ta večnoglupi kalin, vse kmalu pozabi. Reklamna tabla se malo zasuka, naslika se par novih bonbonov in slovenska duša bo brumno oddala spet krogljico v »pravo« skrinjico.

Značajnost, doslednost, hrbtnost, one so danes zelo obrežene stvari. Zakaj, to je precej zasukan, kočljivo vprašanje. Gre za visoke vrednote, ki se dajo izraziti aritmetično natančno. Časi so hudi; zato pojde letos kot prokonzul v Slovenijo ta, v Bosno oni, v Liki bo gospodaril kakšen tretji Verres. Potem pa bodo zopet volitve, vprašali bodo »ljudsko mnenje«. Le da bi znal volilec, videč to pokvečeno demokracijo reči »vrag vas vzemi, vas in vaše perfidne kupčije na naši koži,« ter voliti justament proti vsemu pričakovanju. Pa to bi ne bilo »ljudsko mnenje«, nego njegova nevolja. rgn.

Odločitev pade jutri.

Beograd, 23. julija. Pričakovanje političnih krogov, da se bo kriza danes prelomila in da bo Jovanović sestavil vlado, se je uresničilo. Vse je odloženo za jutri. Današnji dan se vrše samo priprave za jutrišnji borbo.

Beograd, 23. julija. Danes se je vršila v prostorih Jugoslovanskega kluba plenarna seja opozicijskega bloka, na kateri je bilo sklenjeno, da se počaka na sklepe glavnega odbora radi-

kalne stranke. G. Davidović in dr. Korošec sta bila pri Jovanoviću, ki je njima dejal, da je sestava vlade zagotovljena, vendar pa ne more še danes sprejeti mandata od kralja, niti sestaviti vlade, ker mora počakati na odločitev jutrišnje seje radikalnega kluba. Isto je izjavil g. Jovanović tudi vsem drugim, s katerimi se je danes razgovarjal.

Včerašnja pogajanja.

Beograd, 23. julija. Ves včerašnji dan je minil brez važnega političnega dogodka. Vsi napeto pričakujejo nadaljnega razvoja situacije in sicer iz dveh razlogov: ker je g. Jovanović sklenil počakati sejo glavnega odbora in poslanskega kluba radikalne stranke in ker je g. Jovanović včeraj skušal preko svojih prijateljev vplivati na g. Pašića, da pristane na umik in na kombinacijo o koncentracijski vladi. Kakor doznava vaš dopisnik, pa ta akcija dosedaj ni imela nobenega uspeha. G. Pašić je ostal še dalje na svoje stališču da se more kriza rešiti samo z volitvami.

POGAJANJA G. JOVANOVIČA Z RADIKALNIMI POSLANCI.

Beograd, 23. julija. Včeraj popoldne je g. Jovanović nadaljeval konzultacije z radikalnimi prvaki, da bi čul njih mnenje o koncentraciji. Najprej je g. Jovanović sprejel g. Mihajla Rankovića, kateremu je tudi pokazal listo nove vlade, da bi se izjavil, če bo podpisal tako vlado ali ne. Ranković je v vašemu dopisniku izjavil, da je za koncentracijo, ker daje taka vlada največ garancij, da se bo prenehalo z aferami in korupcijo. Potem je sprejel Jovanović bivšega ministra socialne politike dr. Peleša, ki se je tudi izjavil za koncentracijsko vlado. Sedaj pa ni v kombinaciji koncentracijska, marveč koalicijska vlada med radikali in klerikalci. Po sestavljeni listi nove vlade bi radikali ob-

držali, kakor doznava, vse dosedanje portfelje, klerikalci pa bi dobili portfelje samostojnih demokratov in bi morali še prevzeti posle ministrstva šume in rud.

Beograd, 23. julija. Včeraj popoldne je imel Jovanović daljšo konferenco z ministrom gradevin g. Trifunovićem. Po tej konferenci pa je sprejel večje število radikalnih poslancev in ministrov. Jovanovića je posetil tudi bivši minister g. Laza Marković, ki je, kakor doznava vaš dopisnik skušal pregovoriti Jovanovića, da naj prestane s svojo akcijo in mu je orisal vse posledice, ki bi izvirale iz take vlade.

Beograd, 23. julija. Včeraj popoldne je prišlo v Beograd večje število radikalnih poslancev iz notranjosti in članov glavnega odbora. Nekoliko članov Glavnega odbora je posetilo g. Pašića, drugi pa g. Jovanovića.

Posvetovanje opozicije.

Beograd, 23. julija. Včeraj popoldne je imela opozicija običajno konferenco, na kateri je razpravljala o situaciji. Pri opoziciji je izzvalo veliko nezadovoljnost to, ker — hoče g. Jovanović počakati sklepa seje glavnega odbora radikalne stranke. Opozicija namreč misli, da se bo situacija po seji glavnega odbora izpremenila v korist g. Pašića. Dalje hoče opozicija, da se čim prej prične z obrazovanjem vlade, ako je mogoče, da bi še danes imeli novo koalicijsko vlado.

Pogajanja Jovanovića.

Beograd, 23. julija. G. Jovanović je bil danes na parastosu majke g. Ninčiča. Potem je imel važne konference s sledečimi ministrskimi kandidati: z g. Savo Kukčcem, generalnim direktorjem direkcije carin v pok., ki je kandidat za ministrstvo financ, dalje z Žarkom Miladinovićem, kandidatom za koalicijsko vlado; potem z g. Marko Gjuričevićem, da se informira o situaciji v radikalnem klubu, in Rankovićem, da se informira o razpoloženju radikalnih poslancev, dalje s Stevanom Nešićem, ki je kandidat za ministra vere. S tem so bile končane poslednje konference za sestavo vlade. G. Jovanović je nato odšel domov.

Lista nove koalicijske vlade.

Beograd, 23. julija. Kakor izve vaš dopisnik, je sestavljena sledeča kandidatna lista: Predsednik vlade in minister notranjih del g. Ljuba Jovanović; zunanji minister dr. Ninčič; finančni minister Sava Kukić; minister za javna dela Uzunović; minister za socialno politiko dr. Peleš; minister agrarne reforme dr. Žarko Miladinović; poštni minister Velja Vukičević; minister pravde dr. Perić; vojni minister general Pešić; poljedelski minister Miša Trifunović; minister za zdravje dr. Slavko Miletić; minister za izenačenje zakonov Ljuba Bašač (vsi radikali); minister prosvete Sušnik; prometni minister dr. Korošec; minister za šume in ruder dr. Kulovec in trgovinski minister dr. Hohnjec. Jugoslovanski klub je izjavil, da je pripravljen dr. Hohnjec svoje mesto odstopiti tudi drugemu kandidatu. Po dogovoru bi se mogle še izvršiti malenkostne izpremembe, toda v glavnem bi morale vse te osebe priti v vlado. Spremembe resorov bi se smele izvršiti le do podpisa ukaza.

Seja velikega fašistovskega sveta.

Rim, 23. julija. Sinoči se je vršilo v palači Venezia zasedanje fašistovskega velikega sveta. Pri tej priliki je imel Mussolini važen političen govor, v katerem je hotel dvigniti fašizem iz neorijentiranosti, v katero ga je bil spravil umor poslanca Matteottija in mu dati novo določeno smer. Mussolini je zopet našel samega sebe. Njegove trdne besede imajo namen povedati opoziciji, da si je vlada že ustvarila določen

program za slučaj, da se opozicija ne vrne v zbornico. Mussolini je izjavil, da je v Italiji preveč opozicijskih strank, da bi se moglo govoriti o opoziciji. Parlamentarna opozicija se je umaknila na Aventin in ne bo se našel novi Agripa, ki bi jo šel klicat. Res je, je nadaljeval Mussolini, da je skupina opozicijskih strank velika, toda fašizem si lahko šteje v čast, da ima proti sebi tako močno falango sovražnikov.

Bolgarski „Dnevnik“ se sklicuje na „Domoljuba“.

Sofija, 22. julija. Tukajšnji »Dnevnik« piše pod naslovom »Sarajevski zločinci« sledeče: »Ubijalci Erzhrozga Ferdinanda ožigosani. Organ slovenskih klerikalcev »Domoljub« naziva ubijalca Erzhrozga Ferdinanda najemnikom in protestira, da se praznuje Vidovdan kot državni praznik.« Nato citira »Dnevnik« s posebno slastjo sarajevski klerikalni list »Nedelja«, ki je ob priliki Vidovega dne pisal, da ne smatra atentatorja Principa in njegove druge, ki so dne 28. junija 1914 izvršili umor nad Ferdinandom, avstrijskim prestolonaslednikom, za nobene junake ali narodne mučenike. Oni da so izvršili samo navaden zahrbten umor, čisto navaden zločin, ki je prinesel nad ves narod in vse človeštvo nepopisljivo

vo gorje. »Vsled tega zločina so poginili milijoni ljudi. Uničene so bile ne, precejne moralne in materijalne vrednote in vse to samo zaradi tega zločinskega umora v Sarajevu. Vsled tega se v katoliških cerkvah ne bodo čitale maše zadušnice za Principom in njegovimi ubijalci.«

Sramota klerikalnim listom, ki tako divno škodujejo interesom domovine. Se večja sramota pa onim, ki sovražijo še preko groba, pa čeprav so katoliški duhovniki. Čudno le, da se za časa svetovne vojne ni spomnil niti en duhovnik, da bi protestiral, ko so se brale maše zadušnice za onimi, v katerih imenu je bilo postreljenih na tisoče ljudi in to nedolžnih ljudi.

Povratak Sokolov tekmovalcev iz Pariza.

Jutri ob 11. uri 50 minut se vrnejo naši sokolski tekmovalci iz Pariza v Ljubljano. Sokolski Savez pripravila svečan sprejem in poziva vse ljubljanske sokolske društva, da se sprejema udeleže. Z glavnega kolodvora bo šel sprevod po Dunajski cesti, Prešernovi in Wolfovi ulici, Kongresnem trgu, po Šelenburgovi in Knafljevi ulici pred Nar. dom. Zvečer ob 8. prirede Sokoli v »Zvezdi« tekmovalcem pozdravni večer.

DR. LAGINJA V BEOGRADU.

Beograd, 23. julija. V Beograd je včeraj prispel bivši hrvatski ban dr. Matija Luginja. Kakor trdijo, je Luginja prišel v Beograd, da se pouči o situaciji.

SPOMINI G. JOVANOVIČA.

Beograd, 23. julija. Predsednik parlamenta g. Jovanović v beograjski »Politiki« objavi v kratkem svoje spomine. To bi bili le odlomki iz njegove knjige.

PRED NOVIMI NEMIRI V ALBANIJU.

Beograd, 23. julija. Iz Skadra javljajo, da je v Albaniji ponovno nastal velik teror in nemiri, zlasti po poskusnem ubojstvu majorja Strelja, šefa tehnične sekcije. Major Strelja se je rešil v zadnjem hipu gotove smrti. Naša vlada bo radi tega protestirala z intervencijami. Bajram - Cur je zapovedal svojim četam, naj prisilijo narod, da prizna odredbe vlade Fan Noliha.

NOVA GRŠKA VLADA.

Beograd, 23. julija. Iz Aten javljajo, da je šef Konduriotis poveril sestavo vlade Mihalakopulosu, šefu republikanske demokratske stranke.

Borzna poročila.

Beograd, 23. julija. Dunaj 0.1199—0.12, Praga 251.90—252.25, Milan 365—366.5, Pariz 438—443, London 372—372.5, Curih 15.60, New York 48.50, Amsterdam 32.5.

Curih, 23. julija. Beograd 6.45, Trst 23.55, London 23.95, New York 543.50, Pariz 29.05, Praga 16.18.

Trst, 23. julija. Beograd 27.30—27.40, London 101.75—102, New York 22.95—23.05, Pariz 120—120.5, Praga 68.70—68.90, Dunaj 326—328, Curih 424.5—425.5.

Dunaj, 23. julija. Beograd 837, Trst 30.69, London 311.500, New York 70.935, Pariz 36.70, Praga 21.11, Curih 13.65.

Iz seje Mestnega odbora Narodne radikalne stranke v Ljubljani

22. julija t. l.

Mestni odbor NRS v Ljubljani jemlje izčrpano poročilo svojega predsednika g. dr. Vladimira Ravniharja o politični situaciji in o njegovem bivanju v Beogradu odobruje v vednost ter ugotavlja, da je g. dr. Ravnihar postopal točno po navodilih, ki mu jih je bil dal Mestni odbor s soglasnim svojim sklepom na seji z dne 15. t. m. Zaeno ga pooblašča, da se kot zastopnik Mestnega odbora udeleži seje širšega Glavnega odbora Narodne radikalne stranke dne 24. t. m. v Beogradu ter tam zastopa mišljenje Mestnega odbora v smislu sejinj sklepov od 15. t. m. Vzame se z zadovoljstvom v vednost, da se te seje udeležijo tudi g. dr. Niko Zupanič, minister n. r. Zaeno ugotavlja Mestni odbor, da so edino legitimni zastopniki Narodne radikalne stranke v Sloveniji za širši Glavni odbor NRS v Beogradu po en delegat Mestnega odbora v Ljubljani, Okrožnega odbora za ljubljansko in Okrožnega odbora za mariborsko oblast in da torej nihče drugi nima pravice, da v Beogradu zastopa Narodno radikalno stranko v Sloveniji. Najma-

nje pa se morejo za take zastopnike izdajati gospodje, ki ne samo, da niso člani ene izmed navedenih treh organizacij, ampak vobče niso organizirani člani NRS v Sloveniji.

Prečita se okrožnica predsednika N. P. Pašiča vsem Mestnim in Okrožnim odborom glede razmerja do Samostojne demokratske stranke. Mestni odbor sklene, da na okrožnico odgovori z obširno spomenico, v kateri točno označi razmerje NRS za Demokratske stranke v Sloveniji ter nelojalno in sovražno postopanje te slednje stranke napram NRS v Sloveniji.

Konstitucija podobora za Poljanski okraj se vzame v vednost. S tem je zaključena reorganizacija NRS v Ljubljani, ki šteje sedem podoborov.

Mestni odbor sklene, da izvrše podobori vse predpriprave za ljubljanske občinske volitve.

V soboto 26. t. m. je širši sestanek podobora v Šiški. Na sestanku poročata g. dr. Niko Zupanič in dr. Vladimir Ravnihar o političnem položaju.

Londonska konferenca.

Najvažnejši dogodek včerajšnjega dne je brez dvoma brezuspešen razgovor, ki se je vršil med francoskim finančnim ministrom Clémentelom, belgijskim ministrom Theunisom in ameriškim zastopnikom Youngom, z ravnateljem Angleške banke Sir Montague Normanom in zastopnikom Morganbanka Lamontom. Razgovor se je vršil v spodnji zbornici in naj bi pojasnil, pod katerimi pogoji bi se moglo ponuditi v Dawesovem načrtu predvideno posojilo. Na tem sestanku je izjavil Lamont, da so od prve komisije ponudene garancije nezadostne. Ameriški dajalci denarja ne morejo pristopiti, da bi določevala pregreške Nemčije reparacijska komisija, ker je ta v Ameriki diskreditirana. Ravno tako odklanjajo vsako možnost posebnega nastopa proti Nemčiji s strani le ene sile.

Clémentel in Theunis sta se trudila, da dokazata, da nasprotujejo ameriške zahteve Versajski pogodbi, od katere ne more odstopiti niti Francija in niti Belgija. Poskušalo se je najti sporazum, na primer na ta način, da bi reparacijska komisija ugotovila morebitne pregreške Nemčije, da bi pa šele finančni svet Zveze narodov pretehtal iz tega izvirajoče posledice. Dalje se je predlagalo, da naj obstoji še naprej zvezeniški odbor, ki je Dawesov načrt izdelal. Ta bi določil, kaj da se ima zgoditi v slučaju ugotovljenega neizpolnenja obvez s strani Nemčije. Nazori pa so bili tako zelo nasprotni, da ni moglo priti do nobenega sporazuma in je bila za drug dan določena nova seja.

Neuspeh tega razgovora je napravil v konferenčnih krogih zelo mučen vtis. Kljub temu pa se upa, da pride do uspeha.

PONUJENE GARANCIJE ZAVEZNIKOV.

V varnost zunanega posojila Nemčiji so ponudili zavezniki sledeče:

Da zagotove gladko odplačevanje obresti za posojilo Nemčiji v znesku 800 milijonov zlatih mark, izjavljajo zavezniki, da bodo dali za plačevanje posojila posebna jamstva, v slučaju da bi bile proti Nemčiji uporabljene sankcije. Zavezniki so dalje mnenja, da gre posojilo absolutna prioriteta v vseh zastavnih pravicah in na vse dohodke, ki bi mogli nastati iz uporabe sankcij. Za-

vezniki so tudi v tem popolnoma edini, da ne bodo za časa posojila podvzeli nobene sankcije, če ne bi reparacijska komisija v smislu Dawesovega načrta pregrešitev Nemčije dokazala in sicer po zaslišanju generalnega komisarja agenta za reparacije in zastopnika posojilodajalcev.

SPORAZUM V DRUGI KOMISIJI.

V podoboru druge komisije, kjer so bila nasprotja največja in skoraj nepremostljiva je prišlo do sporazuma. Po dolgotrajnem posvetovanju je prišlo do načelnega sklepa. Nemčija ima predvsem izpolniti predpogoje, kakor jih je sklenila reparacijska komisija na svoji seji z dne 15. julija, da se more tako smatrati, da je izvedeniško poročilo v izvedbi. Ti predpogoji so sledeči:

1. Sprejem potrebnih zakonov.
2. Ustanovitev potrebnih izvršilnih in kontrolnih organov.
3. Definitivna ustanovitev Notne banke in Državne železniške družbe.
4. Predaja industrijskih in železniških obveznosti.
5. Sklenitev kontraktov, s katerimi je plaširanje posojila v znesku 800 milijonov zlatih mark mogoče.

Zavezniki s svoje strani pa prevzemajo sledeče obveznosti:

1. Nemški uradi dobe zopet vse pravice, kakor so jih imeli pred 11. januarjem l. 1923. To se pa ima izvršiti v okviru Versajskega dogovora in določil Dawesovega načrta.
2. Vsi rudniki, industrijska podjetja, ki so bila zasežena od Francozov in Belgijcev, bodo vrnjena.
3. Preklic Micum pogodb.
4. Osebnost prostost gibanja bo vpostavljena in rekvirirane stvari povrnjene.

NESOGLASJA V ŽELEZNIŠKEM VPRAŠANJU.

Zaradi oddaje železnice je prišlo do dolge diskusije. Z angleške strani se je povdarjala potreba izvedbe enotnosti nemških železnice še pred podpisanjem posojila. Ni pa še bil v tem vprašanju dosežen sporazum. »Temps« javlja, da sta imela angleški zastopnik sir Crowe in francoski delegat general Nollet sestanek, na katerem sta izčrpano razmotrivala vprašanje predhodnega režima na železnicah. Rezultat sestanka še ni znan. Francozi še vedno vztrajajo na

svoji zahtevi, da je treba v Porurju zadržati 4000 francoskih železničarjev, da bo tako promet v vsakem slučaju zasilur. Angleži pa temu ugovarjajo, ker da nasprotuje to Versajskemu mirovnemu ugovoru. Tudi bi prisotnost francoskih železničarjev v Porurju povzročala stalno nove konflikte, kar bi moglo kvarno vplivati na komaj dosežen sporazum.

Sodobne razmere v osnovnem šolstvu.

(Iz učiteljskih krogov.)

Današnja doba nosi pečat krutega in brezobzirnega postopanja. Vsak misli le na svojo dobrobit in pri tem ga prav nič ne moti, če si svoj položaj zboljša na škodo bližnjega ali celo naroda. Maščevalnost in brezobzirnost sta danes na višku. Kdor je odvisen, pa noče gaziti za onimi, ki so si prilastili pravico zapovedovati, gorje mu — ne ga se pogazi neusmiljeno.

Sredstva, ki se navadno uporabljajo, so povečini sumničeni, podtirani, obrekovanje in zavijanje resnice. Poštenost in sposobnost ne pomenjata nič, če nisi brezpogojen pristaž vladajoče klike; opljuvan in oblašten boš, da se boš samemu sebi smilil.

V zadnjem času so nastopile take razmere v našem šolstvu. Danes ne gledajo gospodje niti pri prosvetnem delu, niti pri prosvetnem ministrstvu na sposobnost in znanost, temveč le na politično pripadnost.

Pred tednom so bili imenovani šolski nadzorniki za osnovne šole. Res je bil že skrajni čas v nekaterih okrajih izmenjati nadzornike, zlasti tam, kjer so fungirali kot nadzorniki ljudje, ki jim je nedostajalo v to primerne pedagogškega znanja. Tudi so si prilastili ta mesta nekateri še v Šusteršič-Lampetovi dobi, ki sliči za las današnjim razmeram.

Z današnjim imenovanjem šolskih nadzornikov so se pa — z nekaterimi častnimi izjemami le malo prebrali. Zamenjali so le osebe.

Na pokrajinski skupščini v Krškem je bila sprejeta sledeča resolucija: »Za nadzornike naj se imenujejo le moške, ki uživajo zaupanje učiteljstva, ki poznajo in služijo šolstvu, imajo najboljšo kvalifikacijo, moške z značajem itd.

Ali pa imajo nekateri novoimenovanih naštetih lastnosti? Od nadzornikov in učiteljstva, od njih kvalitete, je odvisno, kakšna bo naša bodoča šola. Nam je živo potrebna sodobnemu življenju prilagojena šola. Pedagogika preživlja kakor vse druge znanosti proces čiščenja in napredovanja. Stare dogme se rušijo in na razvalinah predvojnih nazorov vstajajo nove potrebe. In kdo bo di učitelja na tej preustrojni svetovalec in vodnik, ali ne šolski nadzornik. In če je nadzornik brez vsakega moderne naziranja, brez zato potrebne sposobnosti in energije, kdo bo oškodovan? Diskvalifikovana bosta učiteljstvo in šola, naša bodoča generacija pa bo imela najobčutnejšo škodo. Zakaj šola in politika sta si dva odbijajoča ekstrema, ki ne moreta hoditi roko v roki. Žal, da ravno sedaj, ko Slovenci koprimo za lepšo, boljše bodočnostjo, stopa politika v ospredje na šolskem polju.

In če je že moralo tako priti, nastane vendarle vprašanje: Kdo je stavljal vladi v potrjenje novoizvoljene nadzornike? — Pa menda ne UJU. Zakaj se je mudilo ravno za bivšo Kranjsko, a za Štajersko še do danes niso imenovani novi nadzorniki. Za nas je vso to danes še uganka; a pride čas, ko nam bo mogoče podati javnosti rešitev te uganke. Za danes pa kličemo: »Proč roke, politikarji, od našega šolstva!«

vprašali znanega učenjaka Nikolo Tesla, katerega sliko danes prinašamo, kaj on misli o tej iznajdbi. Tu moramo omeniti, da je Tesla slovit iznajditelj, ki je spopolnil brezžični brzojav in napravil brez števila drugih epihialnih iznajdb. Za svoje znanstveno delo je dobil leta 1913 Nobelovo nagrado za fiziko, a leta 1916 Edisonovo kolajno. In Tesla se je izrazil o peklenskih žarkih takole:

Po dosedanjih eksperimentih so delovali taki žarki le na kratko razdaljo. Znanje je namreč, da žarki, ki so usmerjeni na daljšo distanco, izgube na energiji. On sam se je svojčas tudi že bavil s podobnimi polzkusi ter iznašel več načinov, kako usmeriti energijo na daljšo daljavo in v večji množini. Postavil je v bližini New Yorka še pred vojno poseben stroj, s pomočjo katerega je eksperimentiral. Radi vojne pa je s temi poskusi prenehal, a bo začel zopet v kratkem. Delstvo je, da se proti iznajdbam, ki bi služile kot uničevalno sredstvo, vedno najdejo obrambna sredstva. Eno tako obrambno sredstvo bi bil poseben oklep, ki bi ga nosil vojak. Ta oklep, ki bi ne bil poseben težak, ker to ni potrebno, bi bil zvezan z žico s kovinastimi podplati. Tako bi žarki zadeli vojakov oklep, a bi po žici zdrknili v zemljo. Na podoben način se dajo zavarovati municijske skladišča in ladje in sicer z železnimi oklepi, ki bi bili zvezani z zemljo.

Razumljivo je, da se danes ves svet živo zanaša na nadaljni razvoj Mathewsove iznajdbe, ki je v Teslu brezdvoma našel na krepak odpor. Ako bi ostala učinkovitost peklenskih žarkov pri napovednem, bi eventualna bodoča svetovna vojna pomenila brezpogojno pokončanje človeštva.

Rdeča armada.

V zadnjem času se je pričela rdeča armada vidno boljati. Je to zasluga Trockega, ki je po zopetnem prevzemu predsedniškega mesta v Revolucionarnem Vojnem Svetu posvetil vse svoje sile reorganizaciji rdeče armade. Dokler je bil v vojnem svetu še Trockijev nasprotnik France, je bilo delo Trockega nad vse težavno. Sedaj pa je upliv Franceja popolnoma padel in z njegovim imenovanjem na službo ia Daljnem Vzhodu je sploh prestopilo.

Prva odločna novost Trockega je bila, da je popolnoma ustavil ukrajinizacijo armade na jugu Rusije. Ta ukrep je bil v rdeči armadi zelo toplo pozdravljen. Harkovski Vojni Svet je že davno to zahteval, toda šele Trockij mu je izpolnil željo.

Drug važen ukrep Trockega je bil, da je ustavil nadaljno izvajanje izvršitev teritorialnega sistema, ki ga je upeljal Tuhačevskij.

Predvsem pa si je pridobil Trockij zasluge za rdečo armado s tem, da je uvedel v rdečo armado nov duh. V vseh vojaških krogih se je pričelo resno delati za dvig bojne pripravljenosti armade. Zlasti se stremi za tem, da se vse prebivalstvo izuči v osnovnih naukih vojaške službe. Vpostavljen je zopet oddelek za splošno vojaško obuko.

V zvezi s tem je vstalo vprašanje o dovolitvi sportnih nekomunističnih društev. Dosedaj so namreč v Rusiji dovoljena samo društva takozvanih Jukov (junih ali mladih komunistov). Celo skavtizem so boljševeki kot čisto buržujsko ustanovo odklanjali. Kljub rastočemu uplivu Trockega pa ne izgleda, da bi komunisti že sedaj dovolili nekomunistična sportna društva.

Najtežji problem, ki danes razburja rdečo armado, pa je vprašanje dvovlastia v rdeči armadi. Komandni sestav nima namreč danes glavne besede v armadi. Svojo moč mora deliti s takozvanimi političnimi inštruktori. Nepopularnost tega dvovlastia je bila vedno velika, toda komunisti niso hoteli za nobeno ceno odstopiti od njega. Zakaj? Ker so vedeli, da je samo vsled tega dvovlastia izključena opasnost, da bi mogla rdeča armada postati orodje v rokah protirevolucionarjev. Politični inštruktori so spijon komunistov v rdeči armadi. In teh spijonov komunisti ne morejo pogrešati. V času, ko je izhajala večina oficirjev iz vrst bivših carskih oficirjev, je bilo seveda brezmiselnost tudi le govoriti o ukinitvi političnih inštruktov. Toda danes je komandni sestav rdeče armade že znatno spopolnjen z absolutni komunističnih vojniš šol in zlasti ti rdeči oficirji zahtevajo sedaj odpravo dvovlastia. Tik pred začetkom znane »diskusije« je tudi izgledalo, da bodo rdeči oficirji prodrli, toda započeta diskusija je to preprečila. Komunisti se sicer zavedajo, da je dvovlastie armadi škodljivo. Toda predvsem jim je na umu interes stranke in zato ne zapuajo niti svojim rdečim oficirjem.

Upliv Trockega v armadi je stalno večji. Trockij uporablja ves svoj čas za delo v Revolucionarnem Vojnem Svetu in nadzira tudi najpodrobnejše delo. Med mladimi oficirji si je vzgojil celo vrsto navdušenih pristavev, ki po vseh vojniš oddekih, zlasti pa v glavnem štabu z vso vnuemo skrbje za dvig bojne sposobnosti armade.

V zvezi s delom za izboljšanje rdeče armade, raste seveda tudi nacionalna zavest oficirjev in morda ni daleč čas, ko bo v rdeči armadi vladal isti duh, ko med idealisti carske armade. V interesu slovanstva bi bilo to le želeli.

Stanje madžarske sanacije.

Dr. Pavel Szende, ki je bil svoje dni finančni minister Madžarske in ki živi danes kot emigrant na Dunaju, je napisal o gornjem vprašanju zanimiv članek, s katerim seznanjamo tudi svoje bralce.

Madžarska sanacija napreduje na podlagi načrta, ki ga je izdelal Svet narodov. Učinkuje kakor simbol, da dobi Madžarska po desetih letih zopet svoj redni proračun, zakaj od leta 1914 dalje ni bilo rednega proračuna. Za časa vojne je imela vlada vsa mogoča pooblastila, da ni nihče, zven par poučenih posameznikov znal, k da vojna velja. Tudi po podpisu mirovne pogodbe se je ostalo pri stari praksi. Bethlenova vlada je sicer predložila parlamentu takozvane proračunske zakone, ki pa niso nudili nikomur pravega pogleda v finančno stanje dežele in niso bili drugo ko ogromno razsipavanje denarja. Kar pa je najbolj pomembno, je to, da bi morali biti vsako leto do prvega septembra predloženi parlamentu podatki o končnem efektu proračuna. Tega pa vlada ni nikoli storila, temveč se je izgovarjala, da je to nemogoče, ker še ni najvišji računski dvor izvršil kontrole. V resnici pa se vlada ni upala predložiti računov, ker bi potem prišlo v javnost, s kakšnimi sredstvi je vlada Horthyja vzdrževala »krščanski kurz« na Madžarskem.

Ko je nastopil svoje mesto generalni komisar Zveze narodov g. Smith, so se razmere zboljšale. Proračun se izdeluje od tedaj za vsak mesec in se potem objavlja v rednih poročilih generalnega komisarja. Tako ima prebivalstvo vsaj pojem o višini državnih dohodkov in izdatkov. Čeprav se obvoja kritika vlade kot veleizdajalstva in je zato kritika proračuna nemogoča, se vendar razlikuje sedanje stanje od prejšnjega v tem, da sedaj prebivalstvo vsaj ve, kako stoji stvar, dočim je moralo preje samo ugibati. Jasno je, da ni kontrole Zveze narodov najpriporočljivejša in da bi bilo veliko bolj pravilno, če bi izvrševal kontrolo mesto tuja na svobodnih volitvah izvoljen demokratični parlament. Ali za enkrat je tudi kontrola generalnega komisarja napredek in madžarsko ljudstvo spoznava polagoma, za kaj so bili potrošeni njegovi davki.

Tehnično vzeto ni madžarska sanacija nič drugega ko poviševanje neposrednih davkov. Proračun za mesec maj-junij znaša 772 milijard, od katerih odpade na direktne davke samo 80 milijard. Dohodki železnice so navedeni posebej. Glavni del dohodkov krije davek na obrate. Ta znaša 320 milijard. Carine so dale 100 milijard, tobačni monopol 127 milijard itd.

Stabilizacija krone je povzročila težko krizo in brezposelnost. Brezobzirno poviševanje posameznih davkov in tarif pa zvišuje dragotino. Kot napredek se more konstatirati, da so v zadnjem tednu padle cene za 1,2 odstotka. Zalostni pojav pa je številno odpuščanje delavstva in uradništva, ker manjka na Madžarskem vsaka skrb za brezposelnost. S tem vstaja nevarnost, da bo sanacija Madžarske samo sanacija Horthyjevega režima in v škodo demokratije.

Slovanski svet.

ČEHOSLOVAŠKA.

Neuspehi opozicije na Čehoslovaškem.

Po neuspehih lidovsko- (klerikalne) madžarske opozicije v parlamentu, so poskušali njeni zastopniki, da se uveljavijo vsaj v okrajnih in župnih odborih. Zato so hoteli madžarski in lidovski zastopniki preprečiti delovanje teh odborov ali pa jih porabiti vsaj kot mesta za protičeške manifestacije. Zato so takoj ugovarjali temu, da bi se poslale udanostne brzojavke predsedniku Masaryku. Pa niso uspeli in ogromna večina zastopstev je odpisala udanostne brzojavke, mestoma celo z glasovi opozicije. Tudi delovanje zastopstev se je večinoma vršilo v redu. Vsled teh neuspehov so hoteli nekateri madžarski zastopniki resignirati na svoja mesta. Ker pa je proti temu nastopilo praško glasilo Madžarov, so svojo namero opustili.

Pred razveljavitvijo nekaterih madžarskih mandatov. Sedanja radikalna opozicija Madžarov je plod hujškanja tujih državljanov. Zato je pregledala vlada državljansko pripadnost glavnih madžarskih kričarjev in ugotovila, da velik del njih nima čehoslovaškega državljanstva. Tako madžarska krščansko-socialna poslanca Kormendy-Ekes in dr. Palkovich ter madžarski socialnodemokratski poslanec dr. Foldessy.

POLJSKA.

Boj za deseturni delavnik. Trgovinski minister Kledron je sprejel deputacijo gornjeleskijskih industrijačev, ki so opozarjali na težaven položaj industrije. Težavnost da nima političnih vzrokov, temveč izhaja iz tega, ker je v Nemčiji upeljan deseturni delavnik. Minister je deputacijo posročil, da je ministrski svet že sklenil upeljavo deseturnika. Odredba ministrskega sveta je izzvala v vseh delavskih krogih velikansko ogorčenje.

Bolgarska.

O amnestiji Radoslavovih ministrov piše sofijski »Radikal« sledeče: Včeraj je zbornica sklenila, da podaljša svoje zasedanje še za en dan, da more izglasovati amnestijo za pogromščike in grobokece naprednjakov. Zaradi tega naj se dobro podčrta značaj amnestije. Demokratičske zgovor drvi z vso odločnostjo v reakcijo. In protektorji pogromščikov in ubijalcev naprednjakov so uživali simpatije Radica!

RUSIJA.

Črnomorsko brodovje. Za poveljnika črnomorskega brodovja je imenovan Viktorov, za njegovega namestnika pa Kirijejev. Sotrudniku »Rdečega Krima« je dejal Viktorov: Črnomorsko brodovje predstavlja sedaj krepko bojno edinicno. Neobhodno potrebno je, da ostane brodovje na tej višini in da bodo vse moderne tehnične pridobitve v korist brodovja uporabljene. Treba pa je tudi, da delavstvo podpira razvoj brodovja.

Ukralinizacija napreduje po sovjetskih vesteh uspešno. Na Podolju je že 70 odstotkov ukralinizacijskega načrta izvedeno. Zračna pošta. Zračen promet po progi Moskva—Smolensk—Königsberg se hitro izpopolnjuje. V najkrajšem času bo ustanovljena zračna pošta na progi Moskva—Königsberg—Amsterdam—London.

Institut krasnih (rdečih) profesorjev. Centralni komitet ruske komunistične stranke je sklenil, da se osnujejo v šolskem letu 1924-25 posebni inštituti za vzgojo rdečih profesorjev. Ti inštituti so potrebni, ker so dosedaj skoraj vsi profesorji protisovjetskega mišljenja. Zlasti pa da je treba vzgojiti komunistične profesorje za prihodnostne vede.

Prvo potovanje brodovja SSSR. V norveško pristanišče Bergen je pripil oddelek sovjetskega brodovja. Norveški tisk v splošnem pozdravlja rusko brodovje in pravi, da dokazuje prihod sovjetskih mornarjev utrditev prijateljskih odnosov med Norveško in Rusijo. Je to prvo potovanje ruskega sovjetskega ladjeva. Ker je bilo baltičsko brodovje za časa revolucije poškodovano, kaže sedanje potovanje, da je brodovje sedaj že popolnoma popravljeno.

Politične vesti.

= Beograjski tisk o položaju. Radikalno »Vreme« piše: Včerajšnji dan je še bolj potrdil, da je postala akcija g. Jovanovića za rešitev krize resna. S pripravami za to vlado se je prišlo že tako daleč, da se more jutri že pričakovati ukaz o sestavi nove vlade. Ni še jasno, ali bo Jovanović počakal na sestanek radikalnega kluba ali pa hoče postaviti klub pred gotovo dejstvo. Izjavlja sicer, da noče ničesar ukreniti brez vednosti kluba, toda vseeno ni jasno, če bo počakal na sklep kluba. Zemljoradničke »Novosti« pa pišejo med drugim: G. Jovanović je premočil položaj v radikalnem klubu in mogel je ugotoviti, da je večina poslancev na njegovi strani. Radikalni uveljavljajo, da gre za rehabilitacijo radikalne stranke, da bo igrala še naprej vodilno vlogo v državi. Zato zmaguje v stranki politika g. Jovanovića in se more zato pričakovati danes ali jutri nova vlada.

= Razveljavljen proces v Madžarski. Madžarski gubernator Horthy je razveljavil proces proti grofu Andrássyju, dr. Gratzu, Rakovskemu, majorju Ostenburgu in tovarišem, ki so skušali leta 1921 izvesti Karlov puč v državi.

= Obsedeno stanje v Teheranu. V Teheranu je bilo radi umora ameriškega konzula proglašeno obsedeno stanje. Mnoge osebe, ki so osumljene, da so v zvezi z umorom, so bile aretirane.

= Strah pravoslavnih popov v Črni gori je končan, ker je vlada sprejela njihove zahteve in je izenačila pope z uradniki, kakor je bilo to še pred vojno v Črni gori v veljavi.

= Ghandi pride v Evropo. Iz Bozena poročajo, da je znani indijski voditelj Ghandi naročil na tirolski sanatorij sobo. Ghandi pride na Tirolsko v najbližjih dneh. V isti hotel je prišla pred par dnevi tudi žena egiptskega kralja Fuada.

= Političen dvoboj v Grčiji. Grški minister Hadjikiakos in admiral Kakonidlis sta se spopadla na hodniku parlamenta, radi česar je poslal minister Hadjikiakos admiralu priče s pozivom na dvoboj. Ker pa je dvoboj po grških zakonih prepovedan, bosta oba zahtevala od parlamenta, da dovolji dvoboj. Če bi tega dovoljenja ne dobila, nameravata iti v inozemstvo in se tam spoprijeti.

= Sovjeti povečujejo svoje brodovje. Sovjetska vlada namerava povečati svoje brodovje v baltičskem morju. Za enkrat bo zgradila štiri dreadnoughte, nekaj lahkih križark, 24 torpedovk in potrebno število manjših edinic.

V obrambi proti »peklenskim žarkom«

Ni še dolgo temu, ko je angleški inženjer Grindell Mathews pobudil splošno senzacijo z iznajdbo »vojnih takozvanih peklenskih žarkov. Ti žarki bi imeli po zatrdilu iznajditeljevem strahovit učinek, ako bi se uporabljali v vojno-napadalne svrhe. Mathews je dokazal, da zamore z razmeroma majhno energijo teh žarkov ubiti iz velike distance celo armado vojakov ter istočasno v gotovem okolišju uničiti vsa živa bitja, tudi dreve in rastline. Dalje je trdil, da zamore poginiti s pomočjo teh žarkov vsako municijsko skladišče v zrak, a aeroplane bi poljubno iz še tako velike višine prislili, da se spuste na zemljo, ali pa bi jih kar v zraku pokončali.

Ko so se nekoliko ohladile glave tistim, ki so se le preveč navduševali za Mathewsovo iznajdbo, so se javili nekateri francoski eksperti, ki so takoj izrazili dvom, da bi bila učinkovitost peklenskih žarkov v resnici tako peklenska. Svoj dvom so podprli z obstoječimi možnostmi dosedaj znane izjavevanja, ki pozna samo pozitivne, negativne in elektromagnetne žarke. Pozitivni žarki pa so že preko razdalje 4 cm neuporabni; negativni učinkujejo sicer na neznatno večjo razdaljo, vendar ne na tako, kakor jo je označil Mathews. Nastala je tedaj kombinacija, da se je zamožgal Mathews poslužiti edinele elektromagnetnih žarkov, pri katerih taka kolosalna učinkovitost morda ne bi bila izključena. Vendar bi bilo treba počakati, da se to dokaže. Da bi bil Mathews iznašel kake dosedaj še nepoznane žarke, ni verjetno, ker bi to ne soglašalo s sedanjimi znanstvenimi ugotovitvami. Danes pa je ugotovljeno, da so peklenski žarki elektromagnetni žarki, kakor so to slutili Francozi.

Ko je prispela ta vest iz Londona, so

Dnevne vesti.

Ljubljana, 23. julija.

— **Pogreb dr. Ninčičeve matere.** Včeraj dopoldne je prispela v Beograd krsta s truplom matere našega znanega ministra dr. Ninčiča, ki je umrla v Marsellu. S kolodvoru je bilo preneseno truplo v kapelo na novem pokopališču, kjer je bilo dano ob 10. uri dopoldne položeno k zadnjemu počitku.

— **Razpis učnih mest.** Kuratorji mestnega deklisnega zavoda »Vesna« v Mariboru urazpisuje dvoje učnih mest in sicer za pouk ženskih ročnih del in za pouk nemščine ter obenem za službo v internatu. Podrobnejše informacije daje vodstvo mestnega deklisnega zavoda »Vesna« v Mariboru. Prošnje je vlagati do 15. avgusta t. l.

— **Iz poštnega ministrstva.** V poštnem ministrstvu je bil te dni podpisani nov pravilnik o polaganju državnih izpitov iz poštno-brzojavne stroke.

— **Taksa za odklopa.** Pisarna kraljevih redov je obvestila vsa ministrstva, da odklopom državnim uradnikom ni treba plačati takse za odklopovanja na enkrat, marveč v več obrokih.

— **Učiteljski izpiti iz nacionalne grupe.** Prosvedno ministrstvo je izdalo odlok, da se bodo vršili začetkom oktobra t. l. izpiti učiteljev, ki do sedaj niso položili ali pa so padli pri izpiti iz predmetov nacionalne grupe. Kandidatje se morajo prijaviti najkasneje do konca tega meseca.

— **Kontrola tobačnih nasadov v Bosni in Hercegovini.** Monopolna uprava je določila 15 do 36 dinarjev dnevne nagrade osebam, ki bi nadzorovale v Bosni in Hercegovini pridelovanje tobaka.

— **Desniški aparat.** Prometno ministrstvo je prejelo iz računa reparacij od Nemčije večjo partijo desniških aparatov za desinficiranje vagonov. Aparati so razdeljeni posameznim železniškim postojam in so se zelo dobro oneseli, ker se s temi aparati poleg desinficiranja pokončajo tudi insekti.

— **Sokolu.** ki je po poklicu urar, se nudi ugodna prilika, da prevzame dobro ideo urarsko obrt in trgovino z zlatinjo v nekem kraju na Hrvaškem. Informacije daje pisarna Jugoslovenskega Sokolskega Saveza v Ljubljani.

— **Italijanski noblesa.** O olimpijski teledovni tekmi pisalo vsi italijanski listi zelo obširno. Kako tudi ne bi, ko je za italijansko vrsto dosegla prvo mesto. Značilno pa je, da niti en italijanski list ne omenja jugoslovenskih teledavcev. Milanski »Corriere della Sera« navaja sicer, da so dosegli Jugoslovenci četrto mesto, molči pa so do groba o zmagi Stuklja. Pravi samo, da so od posameznikov prejeli Italijani toliko in toliko točk in konec. Se bolj pa se je izkazal »Piccolo«, ki pravi, da je prejel Mandrini 105,58 točk, in prvi tekmovalci prejeli 110,39 točk. Ali bi bil greh, če bi Italijani zvedeli, da je bil na olimpijski tekmi najboljši teledavac Slovenec.

— **Velikodušen dar.** Neimenovani sokolski dobrotnik je podaril Jugoslov. Sokolskemu Savezu v Ljubljani Din 1000.— za kritje stroškov olimpijske vrste. Svojeemu daru priložila: Vzradovali nad krasno zmago, ki jo je doseglo naše Sokolstvo pošiljam 1000 Din z željo, da tudi ostali bratje podpro naše Sokolstvo, ki s svojo poštvenostjo in iz ljubeznijo do naroda širi slavo naše domovine širom sveta. — Bratu darovalcu iskrena hvala! Naj bi našel mnogo posnemovalcev!

— **Vprašanje obrtnih in strokovnih šol.** Te dni se je vršila v trgovinskem ministrstvu konferenca, na kateri se je razpravljalo o unifikaciji programa obrtnih in strokovnih šol. Sklenjeno je bilo, da se zadeva predloži v rešitev ministrskemu svetu, ki naj bi odločil, da se podre vse moške in ženske obrtne ter strokovne šole upravi trgovinskega ministrstva.

— **Zdravniki.** ki namenjajo prositi za odpuščanje staža, se opozarjajo, da so tačas vsa budžetarno predvidena mesta za staziste v bolnišnicah Slovenije zasedena in da se tozadevne prošnje za ta teritorij ne morejo upoštevati. Po nalogu ministrstva narodnega zdravlja z dne 15. julija 1924, št. 31.249 pa se morejo prosilci obrniti na ostale inspektorje ministrstva narodnega zdravlja, v katerih področju so mesta stazistov še prazna, predvsem v bolnišnicah Kragujevac, Niš, Zaječar, Čačak itd. Bolnice, v katerih je odpuščanje staža mogoče, so navedene v naredbi Ministrstva narodnega zdravlja od 19. maja 1923, št. 17.115 (glej Uradni list št. 109 od 5. decembra 1923. Inspektor: Dr. Katič).

— **Zorela gledališka garderoba v Skopju.** Te dni je po neprevidnosti garderobierja v garderobi gledališča v Skopju nastal požar, ki se je zelo naglo razširil in povzročil škodo za 500.000 Din. Vsa garderoba je uničena.

— **V nedeljo.** dne 3. avgusta t. l. se vrši na Bledu II. Naračjaški dan Gorenjske sokolske župe, spojen z razvitem naračjaškega praporta Sokolskega društva na Bledu. Pri vsaj prireditvi sodeluje Sokolska zbornica iz Jesenice. Na predvečer slavnostna razsvetljava jezera. Za udeležnike je zaslužna polovna vožnja po jezeru.

— **Prenočišča za čas letošnjega velesejma.** Stanovanjski odsek za IV. ljubljanski velesejem potrebuje za nastanitev obiskovalcev letošnjega velesejma, ki se vrši v času od 15. do 25. avgusta 1924, več sob z eno, dvema ali več posteljami. Vsi oni, ki namenjajo v tem času oddati prenočišča, naj naznanijo to pisмено ali ustno pri stanovanjskem odsegu (začasno v mestnem ekspeditu, Mestni trg 27, III. nadst.) ali pa pri seljskem uradu.

— **Pozivljaki.** se vsi bivši mornarji Jugoslovske mornarice, da se udeležijo sestanka v soboto, dne 26. t. m. ob 8. uri zvečer v restavraciji pri »Sestice«, Dunajska cesta. — Mornar Jankotove čete.

— **Kranksogorska podružnica SPD** je preuredila svojo koč »na Ozdru«, kjer lahko prenoči do 30 oseb. Dne 27. julija 1924 priredi podružnica v tej koči »Planinski dan« ter vlijudno vabi k obilnemu obisku. Planinci pozdravi!

— **Fenomenalno pojava** je bil nedavno v kraju Brezje Hill (v severoameriški državi Kansas) novorojeno dete ženskega spola, ki je rodila hčerka Slovenca. Mlada mati, ki šteje komaj 20 let, je dobila hčerko, ki nima štiri oči, štiri ušesa, štiri noge in ravno zdravniki štiri roke. Le usta ima samo ena. Porodu navzoč in je vzel trupelec s seboj, da ga v spiritu. Dete je bilo namreč umrlo.

— **Maščevanje odpuščenega uslužbenca.** Neki Milan Milašević je bil uslužbenec pri Minku Rosenberg, ki mu je pred kratkim od-

povedala službo in stanovanje ter bi moral biti te dni Milašević sodnijski deložiran. To ga je tako razjezilo, da je odšel v stanovanje svoje delodajalke, pri kateri je stanovala tudi njena sestra, soproga odvjetnika Pinterovića v Zupanji in je z nožem zabol del gospe Pinterović v hrbet. Takoj nato je zabol izpod ramen se Minko Rosenberg. Pinterovića je zbežala na ulico, da pokliče na pomoč, a se je pred vežnimi vrati zgrudila na tla in izdihnila v mlaki krvi. Rosenbergova je bila prepeljana v bolnišnico in bo okrevala. Zločinec je pobežnil, a ga je policija že prišla.

— **Nesreča v tunelu.** Pred par dnevi je prišla pred tunel pri Petrovaradinu neka žena z otrokom v naročju in je prošla stražarja, naj jo pusti v predor, kjer njen mož dela. Stražar se je v začetku branil, slednjič pa se je udal ženinih prošljam. Kmalu za tem, ko je žena z otrokom izginila v tunelu, se je začelo ropotanje vlaka v predoru in naenkrat strašen ženski krik. Straža je takoj odhitela v predor, kjer se je bil vlak že ustavil. Izpod lokomotive so izveliki nesrečno ženo, ki je imela odrezani obe nogi. Po čudnem naključju se otroku ni zgodilo ničesar. Ponesrečeno ženo so prepeljali v bolnico, kjer je v par minutah izdihnila.

— **Radi brezposelnosti izvršil rop.** Na Zofijini poti v Zagrebu je včeraj popoldne napadel neki 20 letni mladenič šiviljo Rožaljo Vukmanić, ko se je vračala domov. Ropar je pograbil za torbico, ki jo je imela Vukmanićeva v rokah in jo ji je hotel iztrgati. Prestrežena šivilja se je na vso moč branila, da ji napadalec odvzame torbico, v kateri je imela 360 Din gotovine in dva zastavna listka. Slednjič ji je ropar iztrgal torbico in pahnol Vukmanićovo v jarek ob poti. Nato je zbežal. Napadeno šivilja je klicala na pomoč. Čul jo je neki kovaški pomočnik, Matija Kragulj, ki je prihajal po poti. V hipu, ko je hotel ropar bežati mimo njega, ga je Kragulj zgrabil in ga držal tako dolgo, da je prišel stražnik. Na policiji se je dognalo, da je družni ropar Miho Hočevar, roj. l. 1904 v Obreži. Izjavil je, da je napravil rop radi tega, ker je že več tednov brez dela in stanovanja. Bil je izročeni sodišču.

— **Čarugovo predsmrtje.** Te dni je dal privedi preiskovalni sodnik pred sebe Čarugo in Pavla Prpića »velikega«, da jima izroči pisma. Čaruga je prejel pismo od svoje tete Grozde iz Bekečina, a Prpić od očeta iz Karlova. Ko je Prpić gledal svojega nekdanjega poglavarja tako sluhšnega in potnega, mu je dejal: »E, moj dragi Jovo, ti si mislil, da so to samo romani in memoariji!« Prpićev je bil pisal tudi sodišču, naj mu preskrbe polovico vožnje, da bo prišel v Osijek gledat, kako obesa njegovega sina. V pismu omenja oče, da mu je bil izmed devetnajstih otrok Pavel najljubši in najpridnejši.

— **Razširjenje kolodvora v Subotici.** Prometno ministrstvo je odobrilo kredit v znesku poldrug milijon dinarjev za razširjenje subotiskega kolodvora.

— **Najdeno truplo novorojenčka.** V nekem gozdu v bližini mesta so našli pretekli teden otroci, ki so nabirali gobe, narahlo zakrito in že zelo nagno truplo dečkanovorojenčka. Aretrirana je bila neka šele pred kratkim poročena posestnica iz Slov. Bistric.

— **Izreden slučaj smrti.** Nedavno je nenadoma umrl znani angleški specialist za srčne bolezni Sidney Rusels Wells. V svoji ordinaciji sibi je preiskoval srce nekega pacienta. Nenadoma pa se je zdravnik lotila srčna slabost in se je mrtev zgrudil na tla.

Ljubljana.

— **Policijske prijave** od včeraj na danes: Tatvina 2, planost 2, kajenje nočnega miru 1, prestopki cestnopolijskega reda 10, prestopki pasjega kontumaca 2, nevarna groznja 1, pretep 1, izgred 1, točenje alkoholičnih pišč 1, poškodba tuje lastnine 1.

— **Tatvina.** Blizjak Marija, kmetica iz Ježice, je prijavila na policiji, da ji je dne 20. t. m. ob kakih devetih zjutraj ukradel neznan storilec iz ročnega vozička dve posodi za mleko, vredni 150 Din.

— **Voz pod vlakom.** Danes dopoldne okoli 9. ure je pripeljal neki voznik z vozom po glavnem tovolskem drevoredu proti železniškemu zaporom ob vходу v tivolski park. Zavozil je na tir v trenutku, ko je žel. čuvaj spustil zapore, ker je prihajal vlak. Zmeden voznik je izgubil prisotnost duha in pogljal komaj po progi v smeri proti Brezovici, da bi ušel prihajajočemu tovornemu vlaku. V razdalji kakih 300 metrov je vlak dohitel voz in ga močno poškodoval. Voznik in konji so ostali nepoškodovani, kar je zahaljivalo temu, da je strojevodja vlak pravočasno ustavil. Nabralo se je precej ljudi, ki so podrtje voza potegnili izpod lokomotive.

Maribor.

— **Policijske prijave.** Včeraj je dobila policija 8 prijav in sicer 1 radi prekršenja sanitetnega predpisa, 1 radi nagle vožnje, 1 radi trpljenja živali, 2 radi prestopka avtomobilskih predpisov, 10 najdenih predmetov in 1 drugo.

— **Aretacije.** Tekom včerajšnjega dne so bile aretirane 3 osebe in sicer 1 radi razgrajanja in javnega nasilja, 1 radi planosti in javnega pohujšanja in 1 radi prehoda železniskega tira in neubojljivosti.

— **Pijančeva smola.** Včeraj zvečer je kolovratil po Aleksandrovi cesti nek starejši možki totalno pijan. Ko se je na nekem vogalu močno opotekel, so mu zdrknile na tla hlače in ker ni imel spodnjih hlač, je bila situacija zanj in za pasante prav neugodna. Rešil jo je šele stražnik, ki ga je odvedel na stražnico.

— **Mrtvo truplo neznanke ženske** so videli, kakor se poroča, neke ob hrvaški meji. Mislijo, da mora biti to truplo ljubice narednika Doboviška, ki je, kakor smo poročali, izvršil samomor.

— **O aretriranem Francu Esichu,** o katerem smo že poročali, je dobila policija še eno novo ovadbo. Esich je namreč 11. t. mes. ukradel v Zalcu kolo in se bo moral tudi radi tega zagovarjati.

— **Odgonskim potom** je bil prepeljan iz Avstrije v Maribor neki Hugo Markus. Pri zaslišanju na policiji se je ugotovilo, da je Markus znan tat, ki ga išče mariborsko okrožno sodišče še radi neklih večjih tatvin, izvršenih v mesecu februarju 1923. leta. Markus je bil že svoj čas aretriran v Mariboru, je pa, ko so ga med zaslišanjem pustili na stranišče, pobežnil skozi okno na ulico in jo popihal v Avstrijo.

Sokolstvo.

JUGOSLOVENSKEMU SOKOLSTVU!

Bratje in sestre!

Ponos in veselje pretresata srca nas vseh, ko se širom vesolja kulture sveta razširja vest o zmagi jugoslovenskega Sokolstva.

Prvič je stopilo naše članstvo v svetovno olimpijsko areno, da meri svoje sile z najboljšimi tekmeči drugih kulturnih narodov, da na mednarodnem pozorišču preizkusi moč in vrednost sokolske vzgoje. Sijajno je prestana izkušnja in jugoslovensko Sokolstvo je zmagovito izšlo iz teške borbe.

Naš brat Lear Stukelj si je priporil častno mesto svetovnega prvaka v telovadbi na VIII. olimpijadi v Parizu.

Jugoslovenski Sokol je zmagal v svetovni borbi devetih narodov in si izvojeval nadvse častno priznanje. Naša tekmovalna vrsta pa je kljub neugodnim okoliščinam, v katerih se je pripravljala in v katerih je nastopila, priborila četrto mesto.

Bratje in sestre! V tekmi za svetovno prvenstvo sta zastopali Sokolstvo dve vrsti: češkoslovenska in jugoslovenska. Češkoslovaški vrsti, ki je bila vzorno pripravljena in bi bila zopet odnesla venec zmage, se je zgodila nesreča, da je morala odstopiti. Kljub temu so posamezniki z najboljšimi uspehi na prvih mestih. Trije Sokoli so si prisvojili prva tri najboljša mesta. Skupna zmaga sokolske ideje, sokolskega delu.

Bratje in sestre! Nova zmaga Sokolstva nam bodi novo krepilo, da vztrajamo in žrtvujoč vse svoje sile nadaljujemo svoje delo v korist našega naroda in v korist vsega Slovanstva.

Zdravo!

Starešinstvo Jugoslovenskega Sokolskega Saveza v Ljubljani, dne 22. julija 1924.

Ivan Bajžeti,

Miroslav Ambrožič,

staroste namestnik,

načelnik.

NARAČJAJSKI DAN GORENJSKE SOKOLSKÉ ŽUPE NA BLEDU.

Gorenjska sokolska župa priredi dne 3. avgusta na Bledu svoj drugi naračjaški dan, združen z razvitem prapora blejskega naračja. Spored: Ob 7. uri zjutraj tekma naračja, ob 10. uri skušnja za nastop. Popoldne ob pol 2. uri zbirališče članstva in naračja pred sokolskim domom, ob 2. uri razvite prapora istotam. Povorka na zletni prostor v Zaki skozi Milno mimo kraljevega dvorca. Ob 4. uri javen nastop župnega naračja. Po telovadbi javna ljudska veselica v Zaki. Vožnja znižana. V soboto na predvečer je na jezeru slavnostna razsvetljava, ki jo priredi »Jadranska straža«.

— Ker se prireditvi na Bledu ista dneva letos največji prireditvi »Mornariški dan« in »Naračjaški dan« je pričakovati mnogobrojne udeležbe. Člani sokolskih društev dobe informacije in legitimacije pri svojih društvih, oziroma na zletnem prostoru. Zdravo!

Pokrajinskega zleta v Zagrebu naj se udeležijo v narodnih nošah vsi oni bratje in sestre, ki nimajo kroja. Ostalo občinstvo, ki bi se hotelo udeležiti zleta v narodnih nošah, dobi iste ugodnosti kot člani Sokola. Prijave sprejema od 1. avgusta pisarna Ljubljanskega Sokola v Narodnem domu med 19. in 20. uro.

Sport.

DUNAJSKI OLIMPIJSKI MEETING.

Ob velikanskem zanimanju občinstva se je vršil v soboto in nedeljo na Dunaju velik lahkoatletski meeting, na katerem so nastopili Amerikanci, Finci, Madžari in Čehi. Dasi se gostje, utrujeni vsled težkih olimpijskih tekem, niso nahajali baš v najboljši formi in tudi igranje ni bilo posebno dobro, se je doseglo nekaj prav lepih rezultatov. Veliko razočaranje pa je povzročilo svetoven in olimpijski rekord v skoku v dalj Amerikane Le Gendre, ki se sploh ni placral. Rezultati so sledeči:

I. dan:

100 m: 1. Mac Donald (Amerika) 11 sek.; 2. Rauch (WAF) 4 m zadaj; 3. Retti (Hakoah).

200 m: 1. Northon (Amerika) 22,5; 2. Drisin (Finska) 7 m zadaj; 3. Ritter (WAF). Kroglja: Forbath (Ogrska) 12,95 m; Harry Lieb (Amerika) 12,71 m; 3. Janasch (W. Sp. C.) 11,395 m.

800 m: 1. Larrive (Amerika) 2:01,1; 2. Mahr (WAF) 2:02,9; 3. Ebb (Finska).

800 m handicap: 1. Krenn (D. E. H. G. Praga) —20 m; 2:04,1; 2. Denk (Rapid) —80 m; 2:06; 3. Deckard (WAF) od marke 2:05.

Skok v višino: 1. Pöchmüller (WAF) 1,72 m; 2. Polese (Vienna) 1,70 m; 3. Sterzbach (WAC) 1,70 m.

Peshoja 3 km: 1. Kühnel (Rapid) 13:57,6; 2. Wertat (R.); 3. Almsberger (Linz).

Tek 3000 m: 1. Joe Ray (Amerika) 8:57; 2. Katz (Finska); 3. Frankl (Hakoah).

Kopje: 1. Le Gendre (Amerika) 49,32 m; 2. Umfaher (Gradec) 49,12 m; 3. Harry Lieb (Amerika) 47,70 m.

Štabela 100 × 200 × 300 × 400 m: 1. Amerika (Le Gendre, Norton, Mac Donald, Larrive) 2:05,3; 2. Avstrija (Rauch, Ritter, Benedek, Schemer) 2:11.

2. dan:

100 m handicap (finale, vsi od marke): 1. Norton (Amerika) 10,7; 2. Bürger, 3. Rindl.

Tek 1500 m: 1. Larrivee (Amerika) 4:09,7; 2. Joe Ray (Amerika) 4:10,2; 3. Haidexger (WAF) 4:12,8.

Disk: 1. Harry Lieb (Amerika) 45:46,5 metrov; 2. Klambauer (WAC) 39:91,5 m; 3. Schwarzingger (WAF) 36:72,5 m.

Skok v dalj: Norton (Amerika) in dr. Holuska (Ogrska) oba 6,87 m, Uheroc (Češkosl.) 6,75 m.

400 m: 1. Mac Donald (Amerika) 52,1; 2. Retti (Hakoah) 54,4; Drisin (Finska).

Tek 5000 m: 1. Katz (Finska) 15:42,5; 2. Bruhnsen (Avstrija) 15:49,8; 3. Grosz (Ogrska).

Skok s palico: 1. Farkas (Ogrska) 3,50 metrov; 2. Karlovicz (Ogrska) 3,40 m; 3. Fontane (Gradec).

Olimpijska štabela: 1. Amerika 3:31,6 (Mac Donald, Norton, Larrivee, Joe Ray); 2. WAF 3:32,5.

Hofbauer, tudi ljubljancem znani napadalec in internacionalce dunajske Ostmarke, je prestopil v Rapid.

Gospodarstvo.

Zadružni krediti.

Potreba kreditov našim zadrugam postaja vedno bolj akutna. Zadruga same nimajo dovolj denarja niti za najnujnejše potrebe, čemur pa se ni čuditi. Saj danes zadrugarji ne morejo vlagati svojih prihrankov v zadruga in tudi ne morejo prepuščati svojega siceršnjega denarja v zadrugh blagajnah za zadrughne svrhe, ker ta denar sami neobhodno potrebujejo. Potrebovali pa bi ga še mnogo več in zato se obračajo na svoje zadruga za posojila, ki pa jih tudi ne morejo dobiti, ker zopet zadruga same nimajo denarja. Danes mora porabiti vsak zadrugar ves svoj denar za najpotrebnejše investicije; vseh investicij, ki bi bile potrebne, še dolgo ne bo mogel izvesti in tako tudi ne more računati na posebno rentabilnost svojega gospodarstva.

Ker pa bi bilo treba temu na vsak način odpomoči, je stopilo vprašanje zadrugh kreditov popolnoma v ospredje in stoji tu že dolgo, seveda — ne rešeno. Vprašanje zadrugh kreditov pa je bilo pred nekaj časa že precej blizu svoje vsaj delne rešitve. Na raznih anketah, ki so se vršile radi zadrugh kreditov, je bilo stavljenih več predlogov, da naj bi pomagale s krediti zadrugarstvu poštna hranilnica, čekovni urad, ki naj bi dovoljevala zadrugarstvu kratkoročne kredite in pa uprava fondov, ki naj bi preskrbelo dolgoročne kredite. Na teh anketah je stavil ravnatelj Narodne banke predlog, da naj se sestavi poseben memorandum, v katerem naj se omenijo zadruga, ki so potrebne kreditov, njihovo delovanje itd., in naj se to predloži Narodni banki, da bo potem ona sama po možnosti preskrbelo vsaj del potrebnihs vsot. Enak memorandum naj bi se poslal Upravi fondov za dolgoročne kredite.

Po vsej priliki bi se dalo tedaj doseči za zadruga vsaj nekaj. Toda iz neznanega vzroka so predložile zadruga preko svojega Saveza memorandum Narodni banki mnogo prepozno, tedaj, ko je Narodna banka že popolnoma izčrpala svoje denarne zaloge za dovoljevanje kreditov. Tedaj, ko je pričela Narodna banka reducirati kredite, da spravi vsoto v sklad z zakonskimi določili, trenutek za zahtevanje novih kreditov ni bil ugoden. Kakor tudi ne potem, ko je Narodna banka reducirala še nadalje dovoljene kredite, da je do bila najpotrebnejša in najnujnejša denarna sredstva. Zadruga bi potrebovale okrog 150 milijonov dinarjev kredita, dočim se je posrežilo Narodni banki, da je s ponovnimi revizijami zbrala komaj 100 milijonov dinarjev, ki pa so bili že določeni za druge svrhe. Tako je ostalo zadrugarstvo zopet tam, kjer je bilo prej, to je brez kreditov.

Toda, ker se ni posrežilo sedaj, se posreči morda prihodnjič. Zato je popolnoma pravilno prizadevanje zadrug, da stalno opozarjajo Narodno banko in državo na nujno potrebo zadrugh kreditov; če ni denarja za zadruga sedaj, se bo morda dobil čez nekaj mesecev. Na noben način pa ne smejo ostati zadruga brez kredita; naj se le raje reducirajo krediti raznim posameznikom v še večji meri, kakor so se sedaj, da pride tudi zadrugarstvo na svoj račun, ki bi moralo biti pravzaprav glede dovoljevanja kreditov sploh na prvem mestu.

Šah.

(Urejuje M. Kragelj, podpredsednik »Ljubl. šah. kluba«.)

Rešitev končne študije H. Rineka št. 4:
Beli: Kc4; Td3; La1; Kmet: e2. — Črni: Ka6; Kmetje: b7, c6, e5, f2 in g4.

Beli na potez dobi igro na naslednji način:
1.) Td3—a5+ Ka6—b6
2.) La1—c3 c6—c5
3.) Ta—al g4—g3
4.) Lc3—e1 in zmaga.

Končna študija št. 5 (sestavil dr. Em. Lasker iz knjige Common Sense in chess 1896):
Beli: Kf7; Sg1; Kmet: e6.
Črni: Kh8; Lh4.

Beli ima potezo in dobi igro. — (Rešitve sprejema: M. Kragelj, podpr. »Lj. šah. klub«, Ljubljana, Narodna kavarana. Imena rešitev priobčimo v prihodnji šahovski rubriki.)

Iz strankarskega življenja.

— **Dr. Zupančič v Zuničah pri Vincl.** V četrtek, dne 17. t. m. je imel dr. Niko Zupančič sestanek v Zuničah s Hrvatini in tamšnjimi Belokranjci, ki bi radi imeli most čez Kolpo. Dr. Zupančič je ljudstvu poljsni škodljivost Radičeve politike na gospodarskem polju Hrvaške in Slovenije. Ljudstvo je ministru živahno pritrdjevalo.

— **Zmagslavno napredovanje Narodne radikalne stranke v Beli krajini.** V Beli krajini je NRS dosegla lepe uspehe, ki so jih pa naši politični nasprotniki zamočali. — V občini Adlešič smo dobili 5 odbornikov in radikalnega župana g. Vrličiča. — V Gribuljah, kjer je bila občina popolnoma klerikalna, imamo od 7 odbornikov 3. — Velika občina Krasine-Podzemelj, poprej klerikalno-kmetijska, je postala radikalna. — V Črnomlju sede v mestnem občinskem odboru 3 radikalni. — V občini Trbuče, kjer se je volilo klerikalno in nepravilno, je postavljena radikalna lista za nove volitve. — V Poljanah na Kolpi imamo radikalni tudi lepo število odbornikov.

Tržna poročila.

Žito.

Novi Sad, 22. julija. Pšenica, stara 350—355, nova 340—350, oves 290—300, koruza za julij in avgust 256—257,5, ječmen 260—265, moka »0« 525—550, pšenični otrobi 200—205. Prodanih je bilo 95 vagonov, od tega 66 pšenice, 1 ovsu in 28 koruze. Tendenca čvrsta.

Budimpešta, 21. julija. (V tisočih madž. kron.) Pšenica (Tisa) stara 387—395, nova 380—385, (Pešta) stara 385—390, nova 375—385, rž stara in nova 320—327, ječmen za krmo 310—330, oves 360—370, koruza 325—332,5, otrobi 235—240.

Živali.

Dunaj, 22. julija. Svinjski trg. (V tisočih avstr. kron.) Debeli svinje 30—32 stare 19—21, mesnate 21—24,5.

× **Podražitev tovarnih listov.** Naša državna železnica je povzela ceno tovarnih listov od 1 dinarja na 5,50 dinarjev. Povzicanje velja od 1. avgusta dalje. Tovorni listi dosedanje izdaje se morajo zamenjati od 1

NIKLJASTO URO JE NAŠLA NA CESTI.

Antonija B., radi goljufije že predkrmovana. Pravijo, da jo je obdržala in si jo je hotela prilastiti. K obravnavi je ni. Funkcionar predlaga vporabo § 459 k. z. (kontumacijsko postopanje). Sodnik ugotovi predlogu in obsodi po kratkem absolutiranju potrebnih formalitet obdolženko radi prestopka goljufije (§ 461 k. z.), na 1 teden zapora.

Kake pol ure po končani obravnavi pride obdolženka v razpravno dvorano. Ker je sodnik ravno odsoten, ji povesta zapisničar in funkcionar državnega pravdnštva, da je že obsodena.

Antonija B.: »Kaj?!«
Zapisničar: »Ste že obsodeni. En teden ste dobili! — Zakaj niste prišli pravočasno?«

Antonija B.: »I, na kakšen način sm obsodena?« Brez mene se ne sme soditi!... To je pa res nesposoben!

Funkcionar drž. pravdnštva: »Ne govorite preveč, čene boste že zato zaprtili!«

CRNO USTROJENO KOŽO JE NAŠLA NA CESTI.

Karolina Prosen je našla na Dunajski cesti nasproti gostilne Kačič lepo črno ustrojeno kožo, ki bi jo označil »mojster kneftra« kot »usnje za zgornji del«. Njena dolžnost bi bila, da bi bila stvar »prijavila na policijo«. Tega pa ni storila, temveč je kožo obdržala sama. S kakim namenom jo je obdržala, ve z gotovostjo samo ona sama. Policija, ki ji je prišla stvar na uho, je bila mnenja, da je bil njen namen ta, da si kožo prilasti. Posledica tega je bila ovadba na državno pravdnštvo in neposredna posledica te ovadbe je, da je Karolina Prosen danes obdolžena prestopka goljufije.

Zagovarja se tako-le: »Nisem vedela, da je treba take stvari javiti policiji. Vsem sostanovalcem v baraki sem pripovedovala o tem, celo policajki... vendar ni nihče žrnil niti besedice o tem, da moram stvar javiti na policijo, niti me ni nihče naznanil. Tudi mitničarju sem kožo pokazala in sem mu povedala, da sem jo »najšla«, pa je dejal, naj mu dam »za ene čevlje proč«. — Pa se je tud enkrat ena ženska 500 kron najšla in obdržala in ni bilo nič!« — »Res, gospod, po cel barak sam sprašvala, če kdo kej ve; obdržat jo nisem mislila! — Res ne!«

Sodnik: »Kako se pa pišejo vsi oni ljudje? ... jih bomo vprašali.«

Obdolženka navede nekaj imen in sodnik preloži obravnavo v svrhu zaslišanja nositeljev teh imen.

Obdolženka: »Veste, gospod, bolna sem bila, moj mož ni imel celo zimo dela, pa sem jo zanesla v zastavljalnico!«

Sodnik: »A, tako?!«

Obdolženka: »Pa una (ženska, ki jo je ovadila), je tud zadnč eno uro pa ketno najšla, pa je dala sam uro nazaj, ketne pa ne. K' je ona tko žleht, nej pa še ona not pade.«

Sodnik: »No, le idite sedaj — se bomo že prihodnjč pomenili.«

NE DAJTE OTROKOM OROŽJA V ROKE!

Sodnik: »Franc Jakše!«

Jakše pride.

Nekaj generalij: Rojen že v tem stoletju; po poklicu brivski pomočnik, sedaj brez posla in brez premoženja.

Sodnik: »Si bil že vojak?«

Obdolženec: »Kako, ko sem še premlad?«

Za vojaka je dečko torej še premlad, vendar ima veliko veselje do orožja, posebno strelja rad.

In zato je vzel revolver in se podal v Mestni log na strelne vaje. Mesto v »črno« v tarči je ustrelil samega sebe v bedro. Seveda je moral iskati zdravniške pomoči. In tako je prišla stvar na dan. Prišlo je pa tud na dan, da fant nima orožnega lista, in zato ga preganjajo danes državno pravdnštvo radi prestopka § 2 in 4 zakona o posesti in nošenju orožja.

Mladenč se zagovarja s tem, »da ga je našel.«

»Boš pa še za to zaprt,« pravi sodnik — in ga obsodi v smislu kazenskega predloga na 48 ur zapora.

Obdolženec: »Gospod, se nikdar nisem bil zaprt, a na dan ne gre?«

Sodnik: »Saj ste rekli, da nimate premoženja. Sedaj je prepozno.«

Obdolženec: »No, za kazn plačat, mislim b' že spravu dnar skp. Do takat, mislim, bom pa vendar že kakšno službo dobil.«

Sodnik: »Mogoče bo šlo, ako napravite vzklc, ampak 10 dinarjev morate plačati za kolek v tem slučaju...«

Obdolženec: »Dobro, pridem jutri — dóns in nimam.« —

To in ono.

: Pogreb Ricciotti Garibaldija. V soboto je bil pokopan z vsemi vojaškimi častmi general Ricciotti Garibaldi. Pogreba se je udeležila vsa rimska posadka vseh vrst orožja. Vojška godba je igrala garibaldijevo koračnico, ki je bila svoje dni najbolj peta himna Italije, dokler jo ni nadomestila sedanja fašistovska himna. Pogreba se je udeležila tudi vsa vlada z Mussolinijem na čelu. Posebno pozornost so na pogrebu vzbujali Garibaldinci, ki so se bili v svojih historičnih rdečih srajčah.

: Resničen dogodek. Evropejec, ki je doživel japonski potres, se je peljal na ladji demov. Grozni dogodki, ki jih je doživel za časa japonskega potresa, pa so čisto zloznamenili njegove živce in ko je slišal o tajfunu in grozovitih moči tega viharja, je bil prepričan, da ga čakajo še strahote tajfuna. To ga je tako pretreslo, da se je obesil, ko je postalo morje nekoliko nemirno. Truplo nesrečnega so našli v platinu, pritrtili k nogam svinec in treba je bilo samo še, da izmoli nad truplom duhovnik molitve in pogreb bi se mogel izvršiti. Na krovu pa so bili duhovniki osmihi ver. Ker se ni vedelo katere vere je bil pokojnik, so vsi duhovniki reklamirali za sebe pravico, da izvrše pogreb. Nastala je ostra pravda, kateremu duhovniku gre ta pravica. Končno ni preostalo drugega, ko da je vseh osem duhovnikov hkrati opravilo pogrebne molitve. Duša pokojnika je bila tako čisto gotovo rešena.

: Demonstracije italijanskih dijakov. Dijaki gimnazij Genovesi in Vittorio Emanuele v Neapolju so priredili burne demonstracije proti profesorjem radi izidov juljskih izpiztov. V resnici je od 125 privratistov padlo pri izpiztih v poletnem terminu 98 in od 50 rednih dijakov pa 25. Dijaki so s palicami razbili vse podobe ter stvorili nato demonstracijski sprevod. Orožnikom se je posrečilo vzpostaviti red. Dijaki so naslovili na liste pismo, v katerem zahtevajo posredovanje šolskega nadzornika.

: Trgovina z dekleti je bila pred kratkim odkrita v Odesi. Vso to ogabno trgovino je vodil nek Kitajec, katerega je oktoberjska revolucija za bogzna kaka zverstava dvignila kvišku. Po mestu je imel celo kopo pomočnikov, ki so mu pripadali nesrečna dekleta. Po večini so vsa pripadala inteligenčnim slojem, ki se nahajajo danes v naj-

večji bedi. Dekletom so govorili, da jih prevezajo na Francosko, kjer da jih čaka dobro mesto pri kakih uglednih rodbini. Ko pa je bil parnik na odprtem morju, je nakrat premislil smer in dekleta so bila mesto v Francijo, odpeljana na Kitajsko ali Japonsko v javne hiše. Po kratkem bivanju v teh hišah so bile nesrečne žrtve prisiljene, da se udajajo najbolj ostudnim Kitajcem in Japoncem in da s svojim telesom služijo kruh lopovom. Sovjetske oblasti so aretirale vso zalagrg trgovcev z živim blagom in upati je, da jih roka pravice kaznuje z vso brezobzirnostjo.

: Prostovoljno se je dal sežgati. Da bi povečali budistični darežljivost svojih vernikov, se včasih poslužujejo naravnost neverjetnih sredstev. Dajo se pred očmi vernikov javno zažgati. Tako se je pred kratkim k taki smrti odločil mlad menih Ven-Cao. Teden dni pred njegovo smrtjo so oznanili menih njegovo smrt in pozvali vernike, da prinesejo milodare, če hočejo videti, kako bo gorel mladi menih. Na določen dan je res prišla velika množica ljudstva, vsi z bogatimi darovi. Nekateri gorečnejši so prinesli s seboj celo smolo in drva, da bi boljše gorelo. Ko so se vršile priprave za zgraditev bajtice, v kateri bi se imel sežgati mladi menih, se je odločil še en menih za isto smrt. Zgradili so nato še eno kočjo. Vsaka bajtica je imela velika okna, da bi mogli ljudje videti, kako gorita menih. V zadnjem trenutku so obstopili kmetje oba menih in ju prosili, da prosita za nje na drugem svetu. Menih sta to obljubila. Nato je vstopil prvi menih v bajtico in jo sam zažgal z užgalico, ki mu jo je v ta namen podaril nek gledalec. Ljudstvo se je drenjalo k bajtici, da bi vse razložno videlo. Menih je pokleknil sredi bajtice in pričel glasno moliti. In molil je tako dolgo, dokler ga niso objeli plameni. Drugi menih je vse to mirno gledal in ko je po eni uri bil prvi menih mrtev, je mirno vstopil v drugo bajtico in se dal zažgati na korist svojega samostana.

Za kratek čas.

Na sodišču.

Sodnik: Obtoženec, ali ste oženjeni?
Obtoženec: Ne, gospod sodnik. Prosim, zakaj vprašate? Imate morda kako hčerko za omočiti? —

Dobrohotno opozorilo.

Tudi zagrebška občina ima posebne vozove, ki služijo za škropljenje cest. Tak voz se je pomikal te dni po Illici in sipal zadaj vodo po zaprašenih cestih. Pa pride mimo kumek iz Zagorja in opazi, da voz zadaj »pušča« vodo. Brž stopi za voznikom in mu dobrohotno pravi:
»E, vi pa ne boste pripeljali nič vod domov. Zadaj pušča.«

Dober odvnetik.

Na smrt obsodeni: Ali ste kaj storili mene?
Odvnetik: Seveda, morali bi vas obesiti v petek, a jaz sem izposloval, da boste obeseni že v četrtek, ker je petek nesrečen dan. —

Zlobno.

Tašča: Joj, ugriznila sem se v jezik!
Zet: Nemogoče, ker bi se zastrupila.

Značilno.

— Bog ve, kakaj je na teh novih škaflicah užigalic napisano »Solo«.
— Zato, ker se iz vse škaflice vžge samo ena užigalica.

Vprašanje.

— Tako Te ljubim, da se ustrelim, ko me prvič prevaráš.
— A drugič? —

Vedno zadnje novosti

SAMO

GRICAR & MEJAC,
Šelenburgova ulica 3.

Lastnik:

Konzorcij »Narodnega Dnevnika«.
Glavni in odgovorni urednik:
Železnikar Aleksander.
Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

60

»Brez tega tujca,« je nadaljeval, »bi se jima posrečilo, kajti kdo bi verjel mojim besedam, ko so bile te proklete karte vendarle v mojem žepu. Kdo bi sam verjel, če bi ta gospod Tarzan ne privlekel tvojega Nikolaja k mizi in ne pojasnil celega kompota.«

»Gospod Tarzan?« je vprašala grofica vidno presenečena.

»Da, kaj ga poznaš, Olga?«

»Videla sem ga. Neki častnik mi ga je pokazal.«

»Nisem vedel, da je družabna znamenitost,« je dejal grof. Olga de Conde je zasukala pogovor v drugo smer. Zazdelo se ji je, da bi težko pojasnila, zakaj ji je častnik pokazal baš lepega Tarzana. Morda je celo malce zardela, ker jo je njen soprog čudno porogljivo pogledal. Ah, si je mislila, slaba vest je sumljiva stvar.

Zagonečen napad.

Šele drugi dan pozno popoldne je videl Tarzan sopotnike, v katerih zadeve ga je zapletla njegova poštenost. In potem je čisto nepričakovano srečal Rokofa in Pavloviča in sicer v trenutku, ko sta si obadva najmanj želela.

Stala sta na krovu na samotnem kraju in ko je Tarzan slučajno prišel tja, sta se razburjeno pričkala z neko damo. Tarzan je opazil, da je dama zelo elegantno oblečena. Po njeni vitki, sveži postavi je sklepal, da je mlada, obraza pa ni mogel videti, ker ga je zakrival gost pajčolan.

Stala je med obema moškima. Ker sta bila oba obrnjena s hrbtom proti Tarzanu, se je tako lahko približal, ne da bi ga opazila. Zdelo se mu je, da Rokof preti in dama, da prosi; govorili so pa v nekem tujem jeziku, da je uganil le to, da se dama boji.

Rokof se je obnašal tako nasilno, da je opičji človek za hip nehote obstal za to trojico, ker se je bal, da utesne surovina damo napasti. V istem hipu jo je res zgrabil za zapestje, kakor bi hotel izsiliti iz nje neko obljubo. Dosegel pa ni svojega cilja, ker

so ga naenkrat zgrabili jekleni prsti za ramo in ga s takim zamahom porinili v stran, da sprva niti vedel ni, kaj se mu je zgodilo. Ko se je ozrl, je videl mrzle, sive tujčeve oči.

»Za vraga!« je zakričal besni Rokof. »Kaj pa mislite? Ste znoreli, da ponovno žalite Nikolaja Rokofa.«

»To je moj odgovor na vaše pisemce, gospodi!« mu je pošepetal Tarzan. In potem je zabrisal močakarja s tako silo od sebe, da je treščil v ograjo.

»Za vraga, še enkrat!« je kričal Rokof. »Vi podlež! To vas velja življenje! Obenem je skočil pokonci, planil nad Tarzana in skušal potegniti samokres iz žepa.

Mlada dama je prestrašena odstopila par korakov.

»Nikolaj!« je zakričala, »prenehaj, ne stori tega, o ne stori tega!« In tujcu: »Hitro, bežite, gospod, drugače vas ubije.«

Toda mesto da bi bežal, je Tarzan stopil k Rokofu. »Ne želite svoje lastne nesreče,« je dejal.

Rokofa je prestano ponižanje spravilo v toliko besnost, da je nameril samokres na Tarzanove prsi. Petelin se je sprožil, toda strel je odpovedal. Predno pa je sprožil drugič je Tarzan bliskoma zgrabil samokres in ga vrgel v morje.

Trenutek sta si oba stala nasproti in si zrla v oči. Rokof se je zopet obvladal. Izpregovoril je prvi:

»Dvakrat ste se čutili poklicanega, vmešavati se v stvari, ki vas nič ne brigajo. Dvakrat ste me po lastnem nagibu ponižali. Na prvo žalitev se nisem oziral, ker sem mislil, da ste ravnali v nevednosti, toda tega slučajja ne bom prezel. Če ne veste, kdo sem, potem se pri svojem nesramnem obnašanju lahko nadejate, da se me bodele pozneje še spomnili.«

»Da ste figa-mož in podlež, gospod,« je dejal Tarzan, »to je vse, kar potrebujem vedeti o vas.«

Okrnil mu je hrbet, da bi vprašal damo, če ji je storil Rokof kaj žalega, toda ta je med tem izginila.

Potem je nadaljeval svoj sprehod po krovu, ne da bi privoščil le en pogled Rokofu in njegovemu tovarišu.

Tarzan bi rad vedel, kakšno zaroto ali kakšne načrte pleteta ta dva moža. Zastrta dama, ki ji je ravnokar priskočil na pomoč, se mu je zdela deloma znana, ker pa ni videl njenega obraza, ni vedel gotovo, če jo je že srečal. Le prstan posebne vrste na roki, za katero je zgrabil Rokof, mu je padel v oči. Zato je sklenil paziti na prste sopotnic, da odkrije damo, ki jo je Rokof zasledoval in da izve, če jo še nadleguje.

Ko je Tarzan sedel zopet na svoj stol na srednjem krovu, je nehote razmišljal o neštetihi primerih človeške krutosti, sebičnosti in sovražnosti, katerih priča je bil od onega dne, ko je pred štirimi leti prvič zagledal človeško bitje v džungli: gladkega, črnega Kulongo, čigar spretna puščica je onega dne umorila Kalo, veliko opico in oropala mladega Tarzana edine matere, ki jo je kdaj poznal.

Spomnil se je tudi Kinga ki ga je ubil mornar Snipes s podganjim obrazom profesorja Porterja in njegovih tovarišev, ki so jih izkricali uporniki ladje »Arrov«, krutosti črnih vojščakov in njihovih žena napram ujetnikom in malenkostnega sovraštva meščanskih in vojaških kolonialnih uradnikov na zapadni obali, kjer je prvič stopil v kulturni svet.

»Moj bog,« je dejal sam pri sebi, »saj so vsi enaki. Goljufati, ubijati, lagati in se pripraviti in vse to zaradi stvari, po katerih ne hrepene živati džungle: zaradi denarja, da si z njim kupijo ugodnosti pomehkuženih slabotnejšev. In vrh vsega jih tesne neumne navade, dočim so prepričani, da so gospodari stvarstva, ki uživajo edine resnične radosti življenja. Bedast svet, zmešan svet in Tarzan je bil nor, da je svobodo in srečo džungle zamenjal s tem svetom. Ko je tako sedel na svojem stolu, je naenkrat čutil, kakor bi ga nekdo od zadej opazoval in stari instinkt divje živali je prodril skozi tenki lak kulture. Tarzan se je tako hitro obrnil, da ni imela mlada dama, ki ga je skrivaj opazovala, niti časa

povesiti oči prej, predno jih je srečal vprašujoči pogled sivih oči opičjega človeka. Ko jih je potem povsila, je Tarzan opazil, da ji je rahla rdečica zalila pol v stran obrnjeno lice.

Sam vase se je smehljaj nad učinkom svojega nekulturnega, negalantnega dejanja, ker ni povesil oči, ko se je srečal s pogledom dame. Bila je zelo mlada in zelo lepa. Zdelo se mu je malce znana, da se je nehote vpraševal, kje jo je že videl.

Zleknil se je zopet nazaj na stol in opazil, da je ona vstala in odšla s krova.

Ko je šla mimo, se je obrnil, da bi pogledal za njo, ker je upal, da odkrije kakšno oporo za svoj spomin.

Oglašuite v Narodnem Dnevniku!

== MALI OGLASI ==

Opremljena soba

se odda 1 ali 2 gospodom. Vprašati je pri vratarju hotela »Sion« Ljubljana.

V električni brušenje

se sprejemajo rabljene britvice (Gillette, Merit Ltd.) v drogeriji ADRIJA, Šelenburgova ulica 5.

Pristni brinjevec

slivovko, sadjeve, dalje borovničevce priporoča trgovcem in gostinčarjem po ugodni ceni Andrej Zorc, žganjarna Posavec, p. Podnart.

Gospodična

išče mesta kontornistnje ali strojepejske. Ponudbe na upravo lista pod »Začetnica«.

Boljša gospodična

izveščana v vseh delih pri spodinjstvu išče službo kot gospodinja. Službo bi nastopila torkoj, najraje v Ljubljani, po nudi na upr. lista pod »Talek«.

Soba drva

odrezke od parket, bukova in hrastova prodaja po nižji ceni. Pri odjemu vsaj enega vozni. Pri odjemu iste na dom. IVAN ŠIŠKA, tovarna parket in par na žaga, Ljubljana, Metelkova ulica 4. **Kupuje se tudi** vsako množino hrastovih in bukovih hlodov za žago po najvišjih dnevnih cenah, kvalitizbe z označbo čene, kvalitete in množino franco vagon.

Ali ste že

poskusili s malim oglašom našim listu? Ne zamudite ugodnosti cene in uspeha.

Velik godbeni avtomat

trrdke »Kmetec« dobro obrnjen, primeren za večjo gostilno ali restavracijo se ugodno proda. Naslov pove uprava lista.

Motorno kolo

»Puch« 5 ks. v dobrem stanju se vsled odpotovanja proda za 5 500 Din. Jamski trg 108, Zelenka Jama, Ljubljana.

200 do 300.000 Din.

posojila sprejme podjetje, ki nudi popolno varnost in dobro obrestovanje. Pisemne ponudbe na upravo lista pod »Garanacija«.

Prvovrstne premoge

na drobno in debelo se industrijo in domačo kurjavo dobavljajo po najugodnejših cenah in plačilnih pogojih.

Dom. Čebin

trgovina s premogom Ljubljana, Wolfova ul 1/1.

Josip Peteline

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Priporočamo na veliko in malo galanterijo, nogavice, razne sukanke, gumbe, čipke, vezenino, kravate, srajce, sprehajalne palice, čevljarke in krojaške potrebstine.

Najnižje cene! Postrežba točna!

Edini tihi

pisalni stroj

L. C. Smith & Bros Mod. 8

brez najmanjšega ropota.

Zastopstvo:

LUD. BARAGA, Ljubljana

Šelenburgova ulica 6/1.

Dokazano je, da je

naš domači izdelek

izborne in izdatne kakovosti- vsled česar ni treba kupovati tujih izdelkov temveč vsaka štedljiva gospodinja naj zahteva

izrecno le KOLINSKO cikorijo.

Halo! Tarzan prihaja! Halo!

Začetkom avgusta izide napeto zanimiv roman „Tarzan“ v knjigi kot 29. zvezek „Splošne knjižnice“.

Naročite si pravočasno to posebnost po kateri se dan na dan veliko povprašuje. Kdor jo naroči do 5. avgusta v

„ZVEZNI KNJIGARNI“, LJUBLJANA, Marijin trg 8 — dobi 10% popusta. Ne zamudite prilike!

Obvestilo.

Krojaška delavnica J. Kvas-a se preseli koncem julija v Florjansko ul. 3, ter se priporoča za nadaljnjo naklonjenost.

FRANC CERAR, družba z o. z. v Domžalah pri Ljubljani tovarna

slamnikov in klobukov

zaloga v Celju, Gosposka 4.

Popravila se sprejemajo vsako sredo v Ljubljani, Prešernova ul. 5. na dvor. Kovačič & Trihan.

Vodovodna instalacija in kleparstvo

FRANJO DOLŽAN

CELJE

Prevzema vsa v gori omenjena stroko spadajoča dela in popravila. Naprava novih strelovodov in poprava istih.

Prodasta se

vsled preureditve mlina 2 mlinška stroja in sicer 1 drobilni, valjčni stob (Schrottmalzstuhl), sistem J. Oser, Krema, 1 »Eureka« čistilni stroj za pšenicco (J. Metzl, Wien). Oba stroja sta že rabljena, toda še dobro ohranjena ter pripravljena za manjše mlino. Ogledala se lahko vsak čas pri Iv. Orožen, valjčni mlin, Kaplavyas 11, p. Sv. Pavel pri Prebodu.

Beli damski filc-klobuki

došli. Cena od 180 Din višje. Minka Horvat, modistka, Ljubljana.